

נר שמואל

לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

יום ראשון ה' בשבט תשע"ה

שו"ת סיכום הדף היומי

מייל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

יבמות - קיג

1. קטנה יתומה וחרשת נישואיהן מדרבנן. אלו הבדלים מצינו ביניהן?

- א. מיאון - קטנה ממאנת, אבל חרשת לא, מפני שאם תוכל למאן ימנעו בני אדם לישאנה כיון שלעולם יכולה למאן, משא"כ לקטנה יש גבול זמן.
- ב. תרומה - קטנה לכהן אוכלת בתרומה, אבל חרשת לא, גזירה שמא יאכיל חרש בחרשת, ואע"פ שהיא כקטן אוכל נבלות שאין אנו מצווין להפרישו, גזירה שמא יאכיל חרש בפקחת. ואע"פ שבתרומה דרבנן מותרת, שהרי נשואה לו מדרבנן, גזרו שמא יאכילה בתרומה דאורייתא.
- ג. כתובה - לקטנה תיקנו כתובה אבל לחרשת לא, כיון שבנ"א ימנעו לישאנה אם גם צריכים לשלם עליה.

2. מה המקור שלקטנה יש כתובה ולחרשת אין?

קטנה - ברייתא: לאלו אין כתובה: הממאנת כיון שיוצאת בעל כרחו. השנייה לעריות כיון שקנסוה חכמים. ואיילונית כיון שהיה זה מקח טעות. משמע שקטנה היוצאת בגט - יש לה כתובה.

חרשת - ברייתא: חרש ושוטה שנשאו פקחות, אע"פ שנתפקח החרש ונשתפה השוטה - אפילו אם כתבו כתובה, כיון שלא היו בני דעת אין בדבריהם כלום. אבל אם רצו לקיים את נשותיהם - מתחייבים בכתובה. ופקח שנשא חרשת או שוטה, אפי' כתב לה סכום גדול - כתובתה קיימת, כיון שהרשות בידו להתחייב ולהנזק בנכסיו. משמע שאם לא רצה אינו חייב.

אמנם בפקחת לחרש לא תיקנו כתובה ולא חששו שימנעו לישוא - כיון שיותר משהאיש רוצה לישא, אשה רוצה להנשא.

מעשה - חרש שנשא אשה, כתב רב מלכיו כתובה בת 400 זוזים מנכסי החרש, שיבח זאת רבא: שהרי אילו רצה שפחה לשמשו, וכי לא קונים עבורו, כ"ש כאן שיש גם נישואין וגם תשמש אותו.

3. הבא בשוגג על ספק אשת איש חייב אשם תלוי. שמואל פסק שהבא על אשת חרש אינו חייב. מה הטעם?

- א. להו"א - כיון שמדאו' אין לו אפילו ספק קנין. והראיה מהברייתא: חמשה שאין תרומתן תרומה - חרש, שוטה, וקטן, והתורם את שאינו שלו, ועכו"ם שתרם של ישראל אפילו ברשותו.
- ב. למסקנא - כיון שחייבים אשם רק כשמסתפק איזה חתיכה אכל מתוך שתי חתיכות ולא כשמסתפק על חתיכה אחת מה היא הייתה. ולענין תרומה סבר כר"א שתרומת חרש לא תצא לחולין, מפני שהוא ספק. אמנם חלק על ר"א שמחייב אף ב'חתיכה אחת' כגון בחלב 'כו'. ללישנא בתרא - סבר שמואל שאשת חרש חייבין עליה אשם תלוי. וסבר כר"א בשני הענינים.

4. מה טעמו של ר' אלעזר - שחרש נחשב ספק בן דעת?

אפשרות א' - פשוט שלחרש יש רק מקצת דעה, אלא שספק אם אותה מקצת היא צלולה.

אפשרות ב' - פשוט שאינה כצלולה כיון שיש לו 'עתיים חלים ועתיים שוטה' חוששים שבזמן שתרום או קדש היה צלול בדעתו.

הנפק"מ - האם חרש זה מגרש בגט - לצד א': דעתו לא משתנה, ואם נחשבת צלולה לענין קדושין תועיל אף לגירושין.

לצד ב': כיון שדעתו משתנה, יתכן שבקידושין היה בריא ובגירושין שוטה. ונשאר בתיקו.

5. ר' יצחק: מהתורה שוטה מתגרשת, כמו פקחת שמתגרשת בעל כרחה, והטעם שאמרו אינה מגורשת, שלא ינהגו בה הפקר. לאיזו שוטה כוונתו?

שוטה שיודעת לשמור גיטה ואינה יודעת לשמור עצמה.

ואין כוונתו לידועת לשמור גיטה ויודעת לשמור עצמה, כיון שלא ינהגו בה הפקר.

ואין כוונתו לשאינה שומרת עצמה וגיטה כיון שלא מועיל בה גט [א]. 'ונתן בידה' יצתה זו שאין לה יד. ב. 'ושלחה מביתו' יצתה זו שמשלחה וחוזרת].

6. ר' יוחנן בן נורי במשנתנו הקשה מפני מה האשה שנתחרשה יוצאה והאיש שהתחרש אינו מוציא. האם כוונתו להקשות על איש או על אשה?

להו"א: מלשון המשנה משמע על האיש. ונדחה: שמהלשון אפשר לפרש, על האשה.

למסקנא: כוונת ר' יוחנן בן נורי כן - לשיטתי כשם שהאיש לא יכול לגרש אף אשה לא מגרשת. אבל לשיטתכם מה ההבדל וע"ז ענו אינו דומה וכו'.

7. מעדות ריב"ג שאין צריך דעת אשה בגירושין, למד רבא: אמר לעדים ראו גט זה שאני נותן, ואמר לה כנסי שטר חוב זה - הרי זו מגורשת. מה החידוש?

שלא אומרים שכשאמר לה כנסי שטר חוב זה ביטל את דבריו הראשונים, כיון שאם היה מבטל היה אומר זאת לעדים, ומה שאמר לה כך משום בושא.